

PRESSEMEDLING

Professor Thorolf Raftos Pris for Menneskets Rettigheter for 1999 tildeles**Gennadij Grusjevoj**

Raftoprisen for 1999 tildeles Gennadij Grusjevoj for hans mangeårige og modige arbeid for demokrati og menneskerettigheter i Hviterussland. Grusjevoj og hans medhjelpere har kjempet for hviterussernes frihet og hjulpet tusenvis av ofre etter Tsjernobyl-ulykken. Raftostiftelsen ønsker med denne prisen også å sette fokus på et diktatur med en menneskerettighetssituasjon som Den norske Helsingforskomiteen betegner som en av de mest alvorlige i Europa.

Hviterussland har siden valget av Aleksandr Lukasjenko som landets president i 1994 utviklet seg til å bli et diktatur. Lukasjenko har i sin presidentperiode snudd den positive utviklingen for menneskerettigheter og demokrati som landet opplevde i årene etter Sovjetregimets fall. Gennadij Grusjevoj har siden midten av 80-tallet vært aktiv i den demokratiske reformbevegelsen, og han var med på å utarbeide retningslinjene for det nye partiet «Folkefronten». Ved det første frie valget i 1990 ble han valgt inn i parlamentet som uavhengig kandidat og ble gjenvalgt i november 1996. Han har hele tiden blitt motarbeidet av det sittende regimet, først av det gamle sovjetsystemet og siden 1994 av en stadig sterkere diktator Lukasjenko. I 1997 ble det utstedt arrestordre for Gennadij Grusjevoj og hans kone, og de levde ett år som politiske flyktninger i Tyskland.

I dagens Hviterussland kveles fri meningsytring, rettssikkerhet eksisterer ikke, og det sivile samfunn undertrykkes. Lukasjenko oppløste i 1996 det lovlig valgte parlamentet og innsatte et nytt med håndplukkede representanter. Etter den grunnlovsstridige folkeavstemmingen i 1996 satte han landets grunnlov til side, utvidet sine fullmakter og forlenget sin presidentperiode frem til år 2001. Regimet søker å kontrollere innholdet i og tilgangen til uavhengige media. Den siste gjenværende uavhengige dagsavisen, Svaboda, ble stengt i november 1997. Lukasjenko fjerner de dommerne som ikke følger hans politikk, og advokater som jobber med menneskerettigheter mister lisensen. Frivillige organisasjoner (NGO'er) blir undertrykket ved hjelp av en særdeles omstendelig omregistreringsprosedyre.

Hviterussland er det landet som ble hardest rammet av Tsjernobyl-ulykken i 1986. Grusjevoj har gått i bresjen for å løfte frem miljøproblematikken ved å fokusere på ofrenes menneskerettigheter. I 1989 opprettet han stiftelsen «Barn av Tsjernobyl» som en frivillig organisasjon, og han har siden vært leder av denne. Tradisjonelt har menneskerettigheter først og fremst omfattet de sivile og politiske rettighetene. Raftostiftelsen ønsker å sette søkelys på at retten til liv og helse er en sentral del av menneskets rettigheter. Lukasjenkos regime viser forakt for menneskerettighetene ved å kneble de som vil opplyse om den økologiske situasjonen, noe som gjør virkningene av Tsjernobyl-katastrofen enda større. Lukasjenko anser problemene med radioaktivitet som løst fra og med år 2000 og vil flytte folk tilbake til de kontaminerte områdene.

Gennadij Grusjevoj bor i dag i Minsk hvor han dedikerer seg til arbeidet med organisasjonen «Barn av Tsjernobyl».

For ytterligere informasjon, vennligst kontakt:

Jan Ramstad, styreformann i Raftostiftelsen tlf. 90 91 15 88, eller
Eva Fidjestøl, styremedlem i Raftostiftelsen tlf. 55 16 15 62 (privat) og 55 58 58 54 (arbeid)

For praktisk informasjon vennligst kontakt Raftostiftelsens studentgruppe på telefon 55 32 77 84, eller mobiltelefon 90 51 22 50.

